

2020-02-22 Powstanie i upadek muru berlińskiego

Busowiaki Drogie. Przygotowaliśmy kolejną wyprawę do Berlina. A będzie to Berlin w zachwycie, w refleksji, z chwilą zadumy, a momentami i ze łzą w oku... Dlaczego? Przekonacie się wkrótce. Każda wizyta w tym niesamowitym mieście stwarza chęć powrotu. Tak też działamy. Wracamy wciąż i wciąż. I ciągle się inspirujemy.

Jak zwykle będzie treściwie i intensywnie.

Podział Niemiec i zjednoczenie Niemiec. Miejsca powiązane z historią „budowli”, która niemal w jednej chwili zmieniła życie wielu ludzi. Rozdarła kraj, ale i rozdzieliła rodziny, przyjaciół, znajomych... Fizycznie znajdziemy się w miejscach, które brały udział w zdarzeniach związanych z zimną wojną, pocujemy atmosferę i klimat. Odbędziemy lekcję „na żywym organizmie”

Będziemy na przejściu granicznym Checkpoint Charlie, wystawie „zimnej wojny”, muzeum Topografii Terroru. Zobaczymy East Side Gallery (fragmenty muru z niesamowitym graffiti), wejdziemy do Muzeum Muru Berlińskiego oraz odwiedzimy Miejsce Pamięci Muru Berlińskiego (Bernauer Str). Na naszej trasie nie zabraknie stacji widmo, a mowa tu o wystawie w podziemiach stacji S-Bahn Berlin Nordbahnhof. Dawniej w tym miejscu znajdował się jeden z najważniejszych miejskich dworców dalekobieżnych, z którego odjeżdżały pociągi do Szczecina i wówczas nosił on nazwę Stettiner Bahnhof. Ponadto przemieścimy się do Pałacu Łez, który był halą odpraw, punktem kontroli i miejscem, przez które wyjeżdżało się z NRD do Berlina Zachodniego. Przed Wami niesamowita lekcja i duża dawka historii (a może i wspomnień ...)

Plan wyjazdu:

- 6:00 wyjazd, Plac Mickiewicza, Poznań
- Miejsce Pamięci Muru Berlińskiego (Wall Memorial / Bernauer Strasse)
- Centrum Odwiedzających
- Centrum Dokumentacji
- Wystawa plenerowa
- Kaplica Pojednania
- Berlin Nordbahnhof- stacja graniczna/ stacja widmo
- Pałac Łez (miejsce, gdzie ludność z Berlina wschodniego mogła wyjechać do zachodniego, o ile przeszli pozytywną weryfikację STASI)
- Checkpoint Charlie (w okresie zimnej wojny jedno z najbardziej znanych przejść granicznych między NRD a Berlinem Zachodnim)
- przejście graniczne
- wystawa BlackBox Cold War
- części muru, muzeum Topografii Terroru (dawna siedziba Gestapo) *
- East Side Gallery (galeria-pomnik dla wolności stworzony przez artystów z całego świata na fragmencie Muru Berlińskiego o długości 1316 m
- The Wall Museum (interaktywne muzeum muru berlińskiego)
- 23:59 powrót późnowieczorny/ nocny do Poznania (Plac Mickiewicza)

* gdy czas i okoliczności łaskawymi będą

Kolejność zwiedzania może ulec zmianie. Ponadto nieskromnie informujemy, że jak widzicie, program bardzo intensywny, dlatego zastrzegamy sobie możliwość drobnych korekt w grafiku.

Krótką historia muru:

- 1946 roku były brytyjski premier Winston Churchill, przedzielił Europę na dwie części.
- Niemcy podzielono po wojnie na cztery strefy okupacyjne (amerykańską, brytyjską, francuską i rosyjską), a w 1949 roku na dwa niezależne państwa.
- Berlin Zachodni podzielony był na trzy strefy i stacjonowali w nim żołnierze wszystkich trzech mocarstw. Zachodnia część miasta, także po 1949 roku, posiadała specjalny status i nie była formalnie częścią państwa RFN.
- Berlin Wschodni znalazł się pod kuratelą rosyjską i był czwartą strefą okupacyjną. Początkowo obie części miasta (wschodnia i zachodnia) żyły wspólnie. Funkcjonował wspólny transport publiczny, mieszkańcy Berlina Wschodniego dojeżdżali codziennie do pracy do zachodniej części miasta, a rodziny odwiedzały się naprzemiennie. Mało kto spodziewał się tego, co nastąpi w nocy 13 sierpnia 1961 roku...
- W nocy 13 sierpnia 1961 roku, w pełnej konspiracji, rozpoczął się proces tworzenia fortyfikacji, którą znamy dziś pod nazwą Mur Berliński.
- Mur w swojej ostatecznej formie nie pojawił się jednak z dnia na dzień. Najpierw otoczono granicę Berlina Zachodniego drutem kolczastym, a dopiero w następnych etapach go rozbudowano.
- Wielu z mieszkańców Berlina Wschodniego i NRD ryzykowało wszystkim, żeby wydostać się ze wschodniej części miasta i znaleźć się w Berlinie Zachodnim
- Szacuje się, że przez 28 lat istnienia muru z Berlina uciekać próbowało nawet 5000 osób. Większości się to jednak nie udało - i czekało ich więzienie lub w najgorszym przypadku śmierć. Zakłada się, że przez cały okres istnienia muru przy próbie ucieczki zginęło przynajmniej 136 osób, choć nieoficjalne szacunki są nawet dwa razy wyższe. Część z ofiar zastrzelono, inne się utopiły lub zginęły z przemęczenia. Przynajmniej 42 ofiary to dzieci lub młodzież.
- Upadek muru berlińskiego nastąpił całkowicie niespodziewanie w nocy z 9 na 10 listopada 1989 roku.
- Reagując na bieżącą sytuację polityczną w dawnych krajach komunistycznych (głównie Polsce i na Węgrzech) władze NRD gotowe były na daleko idące ustępstwa i zdecydowały się na wprowadzenie ułatwień dla obywateli opuszczających kraj. Co jednak kluczowe w tej sprawie - ustawa ta nie została jeszcze parafowana, a służby porządkowe nie otrzymały żadnych nowych instrukcji.
- 9 listopada 1989 roku stało się jednak coś zaskakującego. Występujący na wieczornej konferencji prasowej rzecznik partii SED Günter Schabowski, wspomniawszy nagle o zmianach w sposobie przekraczania granicy NRD z zachodem. Schabowski poinformował, że od teraz wizy prywatne będą wydawane bez potrzeby podawania szczegółów. Uczestniczący w konferencji dziennikarze zapytali o datę wprowadzenia zmian, na co Schabowski odpowiedział błędnie, że zgodnie z jego wiedzą wchodzi one w życie natychmiastowo. Kolejnym pytaniem było to, czy zmiany dotyczą także Berlina Zachodniego, na co rzecznik prasowy przytaknął.
- Wypowiedź ta została błędnie zinterpretowana jako całkowite zniesienie wiz i granicy pomiędzy RFN i NRD. W efekcie czego najpierw setki, a potem tysiące i dziesiątki tysięcy Berlińczyków z obu stron ruszyło w stronę muru. Na taki napływ tłumów granice zostały otwarte na oścież, choć do końca istniało ryzyko, że siły porządkowe otworzą ogień. Pamiętajmy, że wciąż obowiązującą doktryną była ta, żeby strzelać do każdego próbującego przekroczyć nielegalnie granicę.

Tam będziemy (szerzej)

Miejsce Pamięci Muru Berlińskiego przy Bernauer StraÙe

Najważniejszym z monumentów upamiętniających dawny podział miasta jest Miejsce Pamięci Muru Berlińskiego. Obecnie jest to jedyne miejsce, gdzie możemy zobaczyć fragment prawdziwego muru berlińskiego w skali jeden do jednego - czyli szerokiego pasa zamkniętej z obu stron martwej przestrzeni.

Ulica Bernauer StraÙe stanowiła granicę pomiędzy Berlinem Zachodnim i Wschodnim. Budynki po stronie

zachodniej oraz ulica znajdowały się w Berlinie Zachodnim, a zabudowa po stronie wschodniej leżała w granicach NRD. Po zablokowaniu granicy w nocy 13 sierpnia 1961 roku mieszkańcy budynków po wschodniej stronie legalnie

mogli co najwyżej spojrzeć na ulicę przy której stoi ich dom, ale nie mogli już na niej postawić stopy!

Dla władz NRD-owskich jasnym było, że taka sytuacja może przysporzyć im wiele problemów. Zaryglowano więc drzwi i okna w budynkach wychodzących na Bernauer StraÙe, co miało utrudnić ucieczkÙ, a w kolejnych latach zburzono całą tutejszÙ zabudowÙ. PocÙtkowo ulica Bernauer StraÙe byÙ miejscem wielu brawurowych ucieczek - skakano z okien i dachów, a po wzniesieniu ostatecznej fortyfikacji próbowano podkopów. Przebieg najbardziej znanych podziemnych tuneli uwieczniono na powierzchni.

Stacje widmo - wystawa w podziemiach stacji S-Bahn Berlin Nordbahnhof

Stacje widmo

To wystawa, która skupia się na funkcjonowaniu kolei naziemnej S-Bahn oraz metra U-Bahn po wzniesieniu muru.

Przez pierwsze powojenne lata po podziale Berlina oba miasta współdzieliÙ sieć metra oraz sieć kolejowÙ. Po wzniesieniu muru infrastruktura kolei podmiejskiej i metra staÙ siÙ jednym z najbardziej niewralgicznych punktów - czÙść linii Berlina Zachodniego przejeÙdzaÙ przez stacje leżÙce w Berlinie Wschodnim, a tunelami moŹna byÙ swobodnie poruszaÙ siÙ pomiÙdzy oboma miastami.

RozpocÙto wiÙc operacjÙ majÙcÙ na celu zlikwidowanie moŹliwoÙci przedostania siÙ z Berlina

Wschodniego na zachód korzystajÙc z infrastruktury kolejowej. W jej trakcie:

- zlikwidowano czÙść linii S-Bahn i U-Bahn,
- usuniÙto czÙść stacji z infrastruktury Berlina Wschodniego, pozostawiajÙc w ich miejsce jedynie maÙe i nierzucajÙce siÙ w oczy wejÙcia dla straŹników - znikniÙcie stacji z krajobrazu miasta miaÙo sprawiÙ, Źe szybciej zaniknie pamiÙć o czasach poÙczonego Berlina,
- zabarykadowano przejÙcia pomiÙdzy stacjami, tunele oraz inne ewentualne drogi ucieczki,
- zainstalowano system alarmów, które reagowaÙy na dotyk lub staniÙcie stopÙ.

Pałac Łez

To oszklony budynek, który nazywany jest Pałacem Łez. Ta jak na swoje czasy nowoczesna budowÙa (wzniesiono jÙ w 1962 roku) z zaÙoŹenia miaÙa wzbudzaÙ sympatiÙ. W środku wylano jednak wiele łez i złamano niezliczonÙ iloÙć marzeń.

Pałac Łez byÙ halÙ odpraw, punktem kontroli i miejscem, przez które wyjeÙdzaÙ siÙ z NRD do Berlina Zachodniego. PodróŹni po wejÙciu do budynku kierowani byÙ do zamknijÙej kabiny, w której kontrolerzy dokÙadnie ich przeÙwietlali. To od ich decyzji zaleŹaÙa moŹliwoÙć wyjazdu na "zachód". Po przejÙciu kontroli pasażerowie mogli przejÙć specjalnym tunelem w stronÙ dworca.

Mimo że podróżować do Berlina Zachodniego mogło stosunkowo niewiele osób (seniorzy, osoby podróżujące zawodowo, mieszkańcy odwiedzający rodziny z potwierdzonym powodem), to nawet dla nich wizyta w Pałacu Łez była traumatycznym przeżyciem. Najpierw czekali wiele godzin na zaproszenie do specjalnej, wąskiej kabiny, gdzie następnie byli poddawani przesłuchaniu przez strażnika. Nikt nigdy nie miał pewności, że ostatecznie zostanie przepuszczony przez kontrolę.

Checkpoint Charlie - dawne przejście graniczne

Jedną z najbardziej popularnych atrakcji nawiązujących do podziału miasta jest Checkpoint Charlie, czyli pomnik (w formie budki strażniczej) upamiętniający miejsce jednego z przejść granicznych pomiędzy Berlinem Wschodnim i Zachodnim. Co warto wspomnieć, z przejścia tego korzystać mogły jedynie osoby narodowości innej niż niemiecka - m.in. przedstawiciele dyplomacji.

Fragment muru przy Topografii Terroru (miejscu dawnej siedziby Gestapo)

Długi i niemal nienaruszony (widoczne są pojedyncze wyłomy) fragment muru. Miejsce to ma swoją mroczną historię - w czasach hitlerowskich Niemiec znajdowała

się tu siedziba gestapo, która została zrównana z ziemią w trakcie alianckich bombardowań. W miejscu dawnego kompleksu wzniesiono muzeum nazwane Topografią Terroru, w którym dowiemy się więcej o działaniach i zbrodniach niemieckiej tajnej policji.

Mur przy muzeum Topografii Terroru jest jednym z najbardziej dających do myślenia miejsc w Berlinie. W przeciwieństwie do innych zachowanych fragmentów muru nie pokrywają go malowidła i inne dodatki - jest to po prostu długi i wysoki rząd ułożonych jedna obok drugiej betonowych płyt

East Side Gallery

Bardzo możliwe, że East Side Gallery jest najbardziej znanym miejscem kojarzonym z Murem Berlińskim. Na wiosnę 1990 roku, na zachowanym fragmencie muru (po jego stronie wschodniej) 118 artystów z 21 krajów stworzyło ponad 100 murali, z których najbardziej znanym jest ten przedstawiający całujących się Leonida Breżniewa oraz Ericha Honeckera (przywódcę NRD). ESG nazywana jest czasem najdłuższą na świecie galerią sztuki na świeżym powietrzu, i trudno się temu przydomkowi dziwić - pracami graficznymi pokryto około 1300 metrów muru!

The wall Museum

Tu zamiast opisu podamy kilka komentarzy:

- To muzeum jest świetne! Jest pouczający i wykonany przy użyciu multimedii, dzięki czemu jest naprawdę wciągający. Wspaniale było mieć połączenie filmu, zdjęć i lektury, aby dobrze zrozumieć historię ściany. Zdecydowanie warto odwiedzenia!
- To małe muzeum naprawdę zainwestowało mnie emocjonalnie. Tyle opowieści o ludziach, których dotknął Mur Berliński. Nie wstydę się powiedzieć, że płakałem.
- Odwiedziłem tu wczoraj z moją żoną. Absolutnie uwielbiałem to miejsce. . personel jest fantastyczny, a muzeum jest doskonałe. W głównej mierze opiera się na filmach i dużych ekranach, ale wymaga czasu, aby wysłuchać wiadomości i informacji oraz ich informacji. Referencje na ekranie od ludzi, którzy próbowali przekroczyć mur.

przy opracowaniu powyższych tekstów wspomagaliśmy się najlepszą i najbardziej kompetentną stroną jaką znaleźliśmy o tej tematyce: <https://www.podrozepoeuropie.pl/mur-berliński/>

cena: 170 zł zawiera:

Przejazdy, autostrady, zwiedzanie wg programu, ubezpieczenie, opieka pilota.

Dodatkowo trzeba zabrać (gotówka): ok. 37 EUR (wejściówki, bilet komunikacji miejskiej, koszty administracyjno-parkingowe)

PLUS „kieszonkowe” wg uznania.

Co zabieramy?

Picie (może termosik?), proponujemy przygotować wcześniej sznytki (trochę połazimy, zgłodniejemy). Wygodne butki, strój adekwatny do kapryśnej czasem pogody, wygodny ubiorek. Piersiówka z ulubioną zawartością nie zawadzi. Nie zapominamy o foto aparacie i dowodzie osobistym

Przypominamy, w aucie jak zwykle PRZYJEMNIE i KOMFORTOWO

Podczas jazdy „tam” w klimat wprowadzi nas kultowy PINK FLOYD i The Wall. Powrót brzmieniowo otrzyma możliwość dowolności. Zainteresuj nas muzyką, której słuchasz- zabierz płyty

Informacje małym druczkiem:

- zapisy: formularz na [www/](http://www.busemzpoznania.pl) mail: kontakt@busemzpoznania.pl/ Tel +48 573 327 881
- samo kliknięcie „wezmę udział” nie oznacza rezerwacji miejsca
- wpłata zaliczki jest równoznaczna z zapoznaniem się i akceptacją regulaminu wyjazdu dostępnego na www.busemzpoznania.pl